

Przedmowa

Zagadnienie szeroko rozumianej współpracy polsko-chińskiej wzbudza coraz większe zainteresowanie, nie tylko wśród polityków, ale również wśród przedstawicieli biznesu i nauki. Zacieśniająca się współpraca polsko-chińska, widoczna zwłaszcza po wizycie Prezydenta RP *Andrzeja Dudy* w Chinach w listopadzie 2015 roku oraz niedawnej wizycie Przewodniczącego *Xi Jinpinga* w Polsce, w czerwcu 2016 roku, stworzyły doskonale fundamenty do rozwoju polsko-chińskich relacji. Nie tylko politycznych, ale przede wszystkim gospodarczych, kulturalnych i naukowych.

Chińska inicjatywa określana jako *One Belt, One Road* (一帶一路) skrócona już przez samych Chińczyków do *Belt and Road Initiative – BRI*, w Polsce najczęściej określana jako Nowy Jedwabny Szlak, stanowi przyczynek do dyskusji w świecie polityki, biznesu i nauki w Polsce na temat perspektyw i szans związanych z udziałem w niej naszego kraju. Zaproponowany przez Przewodniczącego *Xi Jinpinga* projekt *One Belt, One Road* to inicjatywa polityczna i projekt ekonomiczny, który ma polegać na rozbudowie sieci infrastruktury łączącej Chiny, kraje Azji Środkowej, Bliskiego Wschodu, Afryki i Europy i stwarzać szczególnie korzystne możliwości współpracy w zakresie projektów o charakterze infrastrukturalnym oraz finansowym.

Polska jako kraj aspirujący do jednego z filarów *One Belt, One Road* (należy mieć na uwadze, że pojawiają się również propozycje niektórych krajów pomijające Polskę) powinna aktywnie włączyć się w inicjatywę opracowując konkretne propozycje projektów, których niestety wciąż jest zbyt mało. Opracowanie długofalowej strategii współpracy z Chińską Republiką Ludową, konkretne propozycje i projekty, które przedstawia możliwości, jakie oferuje nasz kraj pozwolą na urzeczywistnienie znaczącej roli Polski w całej koncepcji. Deklaracje o woli współpracy i założenie, że nasze położenie geograficzne jest strategiczne nie są wystarczające do aktywnego włączenia się w tę międzynarodową inicjatywę. Propozycja Przewodniczącego *Xi Jinpinga* to propozycja otwarta, warto wychodzić z inicjatywą i propozycjami konkretnych rozwiązań, tak, aby rola Polski w ostatecznym rozrachunku nie została zmarginalizowana.

Biorąc pod uwagę perspektywiczność współpracy z Chinami – z chińskim biznesem, instytucjami naukowymi i kulturalnymi, a także pamiętając o ogromnych różnicach kulturowych, które przekładają się na sposób rozumienia świata

i relacje gospodarcze, istotne jest poznanie chińskiego partnera w sposób możliwie wnikliwy i wszechstronny. Budowanie zaś trwałych relacji nie jest możliwe bez poznania wartości, jakimi kieruje się chińskie społeczeństwo, a także systemu, który stwarza ramy dla funkcjonowania obywateli i podmiotów gospodarczych. Każdy system prawny ma bowiem uzasadnienie aksjologiczne wynikające z przyjętego programu politycznego i akceptowanej ideologii. W związku z tym wszelkie rozważania na temat prawa i kultury prawnej powinny uwzględniać tło kulturowe, specyficzne dla chińskiego porządku prawnego. Licząc na trwałość i efektywność polsko-chińskich relacji gospodarczych uzasadnione wydaje się więc poznanie chińskiego systemu prawnego.

Niniejsza książka jest wynikiem prac badawczych prowadzonych na potrzeby dysertacji doktorskiej, w tym również w trakcie rocznego pobytu w Chinach, podczas którego miałam możliwość obserwacji chińskiej kultury z pozycji wewnętrznego obserwatora. Problematyka chińskiego porządku prawnego i jego filozoficznych podstaw cieszy się coraz większym zainteresowaniem w polskim i zagranicznym środowisku naukowym. Praca jest poświęcona współczesnej chińskiej kulturze prawnej i chińskiemu konstytucjonalizmowi, co wpisuje się w bardzo aktualne i ważne, także praktycznie, rozważania dotyczące jednego z najważniejszych państw świata. Książka „Idee i zasady konstytucyjne chińskiego porządku prawnego” dotyczy zagadnień związanych z chińskim porządkiem konstytucyjnym w powiązaniu z kulturą społeczną. Społeczeństwo chińskie różni się pod względem kulturowym, społecznym i prawnym od społeczeństwa polskiego czy, ogólniej rzecz ujmując, od społeczeństw państw Zachodu. Wyrażam nadzieję, że niniejsza książka pozwoli Czytelnikowi nie tylko poznać treść obowiązującego w Chińskiej Republice Ludowej prawa (*law in books*), ale także lepiej zrozumieć jego stosowanie w praktyce (*law in action*), co wydaje się istotne ze względu na rolę współczesnych Chin w gospodarce światowej oraz coraz liczniejsze kontakty handlowe, a co za tym idzie stosunki prawne z różnymi partnerami z Państwa Środka. Nie tylko sama znajomość prawa, ale przede wszystkim umiejętność zrozumienia jego działania i stosowania, odmiennego niż w państwach europejskiej kultury prawnej pozwala na bezpieczny i trwały obrót prawny z chińskimi partnerami. Należy mieć na uwadze, że współpraca z chińskim partnerem biznesowym jest ogromnym wyzwaniem dla przedsiębiorców europejskich i polskich prawników. Przed przystąpieniem do rozmów biznesowych i negocjacji ważne jest, aby poznać sposób myślenia chińskiego partnera i chińską kulturę. Pozwoli to na uniknięcie wielu nieporozumień i problemów wynikających zarówno z różnic kulturowych, jak i sposobu podejścia do prawa. Mam nadzieję, że książka ta pozwoli Państwu zdobyć wiedzę na temat chińskiego porządku prawnego oraz chińskiego światopoglądu i stanowić będzie mój skromny wkład w budowanie trwałych polsko-chińskich relacji.

Chciałabym wyrazić ogromne podziękowania Promotorowi mojej rozprawy doktorskiej – Panu Profesorowi *Kamilowi Zeidlerowi*, który wspierał mnie na każdym etapie pracy, dopingował i nie pozwolił poddać się, mimo pojawiających się przeciwności.

Niezwykłym Recenzentom – wspaniałym Mentorom – Pani Profesor *Jadwidze Potrzeszcz* oraz Panu Profesorowi *Jerzemu Zajadło* dziękuję za poświęcony czas i trud, jaki włożyli w analizę mojej pracy, a przede wszystkim za niezwykle inspirujące uwagi recenzyjne i sugestie, które okazały się niezbędne przy publikacji niniejszej książki.

Panu Profesorowi *Zdzisławowi Brodeckiemu* pragnę podziękować za inspirację i otwarcie umysłu na chiński świat. To Pan Profesor, jesienią 2009 r., jako pierwszy zwrócił moją uwagę – wówczas dopiero rozpoczynającej przygodę ze światem nauki doktorantki – na chiński porządek prawny jako ten, który w perspektywie będzie na tyle znaczący, że wart jest zbadania.

Serdeczne podziękowania składam również Pani Profesor *Wu Lan* oraz Panu Profesorowi *Józefowi Arno Włodarskiemu* za wkład w moje badania naukowe i umożliwienie mi poznania fascynującej chińskiej kultury od środka.

Dziękuję również Pani Dyrektor *Joannie Kamień* – za nieocenioną pomoc w trakcie przygotowywania rozprawy doktorskiej, zwłaszcza za wsparcie w trakcie nocnych zmagañ z przygotowywaniem ostatecznego tekstu rozprawy.

Ogromnie dziękuję Rodzicom, Mężowi i Siostrze *Dorocie* przede wszystkim za wyrozumiałość, cierpliwość i wsparcie na każdym etapie mojej drogi naukowej.

Marta Dargas-Draganik